15/10/2023

Μνήμη της Ζ’ Οικουμενικής Συνόδου

/ Ορθόδοξες Προβολές

Την Κυριακή μετά την ενδεκάτη Οκτωβρίου, μνήμη επιτελούμε των Αγίων Πατέρων της αγίας και Οικουμενικής Εβδόμης Συνόδου. Η Ζ’ Οικουμενική Σύνοδος συνήλθε στη Νίκαια της Βιθυνίας από τις 24 Σεπτεμβρίου έως τις 13 Οκτωβρίου 787 μ.Χ., με πρωτοβουλία της αυτοκράτειρας Ειρήνης, η όποια ασκούσε χρέη αντιβασιλέως. Υπό την προεδρία του Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Αγίου Ταρασίου συγκεντρώθηκαν τριακόσιοι πενήντα ορθόδοξοι επίσκοποι, και σε αυτούς προστέθηκαν άλλοι δεκαεπτά ιεράρχες, οι όποιοι αποκήρυξαν την αίρεση των εικονομάχων.

Πλάι στους αντιπροσώπους του Πάπα Ρώμης και των Πατριαρχών Αντιοχείας και Ιεροσολύμων, οι μοναχοί οι όποιοι υπέφεραν δεινούς διωγμούς επί βασιλείας των εικονομάχων αυτοκρατόρων Λέοντος Γ’ Ίσαύρου (717 – 741 μ.Χ.) και Κωνσταντίνου Ε’ Κοπρωνύμου (741 – 775 μ.Χ.) αποτελούσαν έντονη παρουσία· ήταν περίπου εκατόν τριάντα έξι.

Μετά από επιμελή προετοιμασία, οι Πατέρες της Συνόδου αναθεμάτισαν τους αιρετικούς, οι όποιοι για περισσότερα από πενήντα έτη απαγόρευαν στους ορθόδοξους χριστιανούς να τιμούν τις σεπτές εικόνες του Χρίστου και των αγίων Του διότι αυτό αποτελούσε δήθεν ειδωλολατρία. Έθεσαν έτσι τέρμα στην πρώτη περίοδο της εικονομαχίας, η οποία όμως ξέσπασε εκ νέου λίγα χρόνια αργότερα επί Λέοντος Ε’ Αρμενίου (813 – 820 μ.Χ.) και δεν σταμάτησε οριστικά παρά το 843 μ.Χ., χάρις στην αυτοκράτειρα Θεοδώρα και στον πατριάρχη άγιο Μεθόδιο. οι άγιοι Πατέρες αναθεμάτισαν τους αιρετικούς πατριάρχες Αναστάσιο, Κωνσταντίνο και Νικήτα, αποκήρυξαν τη δήθεν οικουμενική σύνοδο που συνεκλήθη στο ανάκτορο της Ιερείας με πρωτοβουλία του Κωνσταντίνου Ε’ το 754 μ.Χ., και κήρυξαν αιωνία τη μνήμη των άγιων υπερμάχων της Ορθοδοξίας: του πατριάρχου αγίου Γερμανού (715 – 730 μ.Χ.), του Αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού, του Γεωργίου Κύπρου, και όλων όσοι είχαν υποστεί βασάνους και εξορίες ως υπέρμαχοι των αγίων εικόνων. Στον Όρο της πίστεως που ανέγνωσαν στην έβδομη και τελευταία συνεδρία της Συνόδου, οι Πατέρες διεκήρυξαν:

«Ορίζομεν συν ακριβεία πάση και εμμελεία, παραπλησίως τω τύπω του τιμίου και ζωοποιού σταυρού ανατίθεσθαι τας σεπτάς και αγίας εικόνας, τας εκ χρωμάτων και ψηφίδος και ετέρας ύλης επιτηδείως εχούσης, εν ταις αγίαις του Θεού εκκλησίαις, εν ιεροίς σκεύεσι και εσθήσι, τοίχοις τε και σανίσιν, οίκοις τε και οδοίς· της τε του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού εικόνος, και της αχράντου δεσποίνης ημών της αγίας Θεοτόκου, τιμίων τε αγγέλων, και πάντων άγιων και οσίων ανδρών. Όσω γάρ συνεχώς δι' εικονικής ανατυπώσεως ορώνται, τοσούτον και οι ταύτας θεώμενοι διανίστανται προς την των πρωτοτύπων μνήμην τε και επιπόθησιν, και ταύταις ασπασμόν και τιμητικήν προσκύνησαν απονέμειν, ου μην την κατά πίστιν ημών αληθινήν λατρείαν, η πρέπει μόνη τη θεία φύσει – αλλ' ον τρόπον τω τύπω του τιμίου και ζωοποιού σταυρού και τοις αγίοις εύαγγελίοις και τοις λοιποίς ιεροίς αναθήμασι, και θυμιαμάτων και φώτων προσαγωγήν προς την τούτων τιμήν ποιεισθαι, καθώς και τοις αρχαίοις εύσεβώς είθισται. η "γαρ της εικόνος τιμή έπι το πρωτότυπον διαβαίνει", και ο προσκυνών την εικόνα, προσκυνεί εν αυτή του εγγραφομένου την υπόστασιν. Ούτω γαρ κρατύνεται η των άγιων Πατέρων ημών διδασκαλία, είτουν παράδοσις της Καθολικής Εκκλησίας, της από περάτων εις πέρατα δεξαμένης το ευαγγέλιον».

Οι άγιοι Πατέρες ως εκ τούτου απεδείχθησαν υπέρμαχοι όχι μόνον των αγίων εικόνων αλλά, στην ουσία, αυτού του ιδίου του μυστηρίου της Ενανθρωπήσεως του Υιού του Θεού: «Πάλαι μεν ο Θεός ο ασώματος τε και ασχημάτιστος ουδαμώς εικονίζετο, νυν δε σαρκί οφθέντος Θεού και τοις ανθρώποις συναναστραφέντος εικονίζω Θεού το ορώμενον. Ού προσκυνώ τη ύλη, προσκυνώ δε τον της ύλης δημιουργόν, τον ύλην δι' εμέ γενόμενον και εν ύλη κατοικήσαι καταδεξάμενον και δι' ύλης την σωτηρίαν μου εργασάμενον, και σέβων ου παύσομαι την ύλην, δι' ης η σωτηρία μου είργασται». Προσλαμβάνοντας την ανθρώπινη φύση, ο Λόγος του Θεού την θέωσε χωρίς εκείνη να χάσει τα ιδιώματά της. Γι' αυτό τον λόγο, ενώ εν τη δόξα Του είναι ακατάληπτη στις αισθήσεις μας, η ανθρώπινη φύση του Σωτήρος δύναται ωστόσο να αποτυπωθεί. η εικόνα του Χριστού – την πιστότητα της οποίας φυλάσσει η παράδοση της Εκκλησίας – καθίσταται κατά συνέπεια αληθής παρουσία του θεανθρώπινου προτύπου της, αγωγός χάριτος και αγιασμού σε όσους με πίστη της απονέμουν τιμητική προσκύνηση.

Η δεύτερη Σύνοδος της Νικαίας είναι η έβδομη και τελευταία Οικουμενική Σύνοδος που αναγνωρίζει η Ορθόδοξος Εκκλησία. Ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορούν να συγκληθούν στο μέλλον άλλες οικουμενικές Σύνοδοι, άλλα ότι ως έβδομη η Σύνοδος της Νικαίας συμπληρώνει τον αριθμό που μέσα στην Αγία Γραφή αντιπροσωπεύει την τελειότητα και ολοκλήρωση (π.χ., Γεν. 2, 1-3). Σφραγίζει το πέρας της περιόδου των δογματικών συγκρούσεων, που επέτρεψαν στην Εκκλησία να διευκρινίσει με σαφείς και ακριβείς ορισμούς τα όρια της ορθοδόξου πίστεως.

Εφεξής, κάθε αίρεση δύναται και θα δύναται να αναχθεί σε μία από τις πλάνες που αναθεμάτισε η Εκκλησία στις οικουμενικές συνόδους, από την πρώτη (325 μ.Χ.) έως την έβδομη (787 μ.Χ.) εν Νικαία Σύνοδο.